

Ympäristöystävällisten viljelykäytäntöjen toteuttaminen maatiloilla Euroopassa – Haastattelututkimus Suomesta

EcoStack-hankkeen tavoitteena on kehittää ja tukea ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävää kasvintuotantoa hyödyntämällä ekosysteemipalveluja ja edistämällä luonnon monimuotoisuutta.

EcoStack-hankkeen neljä erityistavoitetta:

1. Eri toimijoiden välinen yhteistyö: tuottaa ja jakaa tietoa kestävästä kasvintuotannosta tarpeista ja ratkaisuista viljelijöiden, neuvojien, päättäjien, teollisuuden ja tutkijoiden keskuudessa.
2. Arvioida ja optimoida tuholaisten luontaisten vihollisten ja pölyttäjien tarjoamia ekosysteemipalveluita kytkettynä maisemaelementtien hallintaan (esim. puukujanteet, kukkakaistat)
3. Suunnitella ja testata käytäntöjä, jotka tukevat viljelyssä ekosysteemipalveluiden tarjontaa (esim. lajikeseokset, sekaviljely, kateviljely)
4. Kehittää integroituja viljelyjärjestelmiä ja biologisia torjuntamenetelmiä ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävästä kasvintuotannosta edistämiseksi

24 PARTNERS FROM 13 COUNTRIES

Viljelijähaastattelut Suomessa 2019

Viljelijähaastatteluja Suomessa tehtiin 13 kasvinviljelytilalta (viljat, palkokasvit, öljykasvit, erikoiskasvit), joiden keskimääräinen viljelyala oli noin 140 ha. Haastatellut viljelijät olivat toimineet viljelijöinä 6-30 vuotta. Suurin osa tiloista oli tavanomaisessa tuotannossa.

Ympäristöhoitotoimina tiloilla oli käytössä luonnonhoitopeltoja, niittyjä ja muita kukkivia kasvustoja, erilaisia monimuotoisuuspeltoja, perinnebiotooppeja, suojavyöhykkeitä, metsäsaarekkeitä, lajikeseoksia, kerääjäkasveja ja ympärivuotista kasvipeitteisyyttä. Yleisimmin näitä toteutettiin heikkotuottoisilla, talousviljelyyn soveltumattomilla aloilla, ja ympäristökorvaus kannusti toimien käyttöön. Toimien koettiin voivan parantaa maan kasvukykyä ja lisäävän maaperän hiiltä, lisäävän pölyttäjiä, toimivan elinympäristönä eläimille (perinnebiotoopit). Myös maaperämikrobiston monipuolistaminen, maisema-arvo ja oma kiinnostus ympäristötoimiin motivoivat toimien käyttöön.

Keskeiset tulokset

Monimuotoisuutta lisäävät viljelytoimet

Haastatelluilla tiloilla kaikilla oli käytössä viljelykierto, kerääjäkasvit yhdeksällä tilalla (69 %), monivuotiset nurmikasvikaistat seitsemällä tilalla (54 %), suorakylvö viidellä tilalla (38 %), sekaviljely eli kahden tai useamman kasvilajin yhtäaikainen viljely neljällä tilalla (31 %), lajikeseokset kolmella tilalla (23 %), kukkakaistat kahdella tilalla (15 %), sekä paikalliset lajikkeet ja biologinen torjunta (kasviuutteet) yhdellä tilalla.

Tulevaisuudessa tilat suunnittelivat lisäävänsä monilajisia kaistoja ja kukkivia kasveja maan kasvukunnon ja pölytyksen tukemiseen, kerääjä- ja aluskasveja, suorakylvöä, jatkuvaa kasvipeitteisyyttä, maisematason monimuotoisuutta ja orgaanista ainesta maahan. Ympäristöystävällisten toimien käyttöönottoa on estänyt mm. puute ajasta ja tiedosta, kokeilujen vaatima lisätyö ja epävarma onnistuminen, tai tarve muiden asioiden priorisointiin.

Mitä toimista ajateltiin?

Viljelijöiden näkemykset monimuotoisuutta lisäävien ympäristötoimien merkityksestä vaihtelivat. Toimista osa nähtiin erittäin hyödyllisinä, ja osa vähemmän hyödyllisinä tai jopa haitallisina tuotannolle (esim. aluskasvien mahdollinen satoa heikentävä vaikutus, kukkivien kasvien tuki tuhoeläimille).

Ympäristötukien merkitys toimiin kannustamiselle nähtiin keskeisenä. Yksi viljelijä mainitsi, että tavoite saattoi olla hyvä, mutta toteutus epäonnistua; toimet vaativat tietoa ja harkintaa. Toimien saatetaan uskoa vievän paljon aikaa ja olevan taloudellinen ja tuotannollinen riski, mikä vähentää kokeiluintoa. Yksi vastaaja näki, että monimuotoisuus on hyväksi myös taloudelle ja tuotannolle ja siten yksinomaan positiivinen asia viljelijälle.

Kasvintuhoojien hallintakeinoista

Kasvintuhoojien hallinnassa tiloilla käytettiin yleisesti monipuolista viljelykiertoa. Se nähtiin tärkeänä erityisesti kasvitautien hallinnan ja maan kasvukunnon kannalta sekä osana tilan kokonaisuutta (ml. talousnäkökulmat). Tuhoeläinten torjunta-aineita käytettiin 77 %:lla tiloista. Sen mainittiin auttavan varmistamaan määrältään ja laadultaan hyvän sadon ja olevan kustannustehokasta. Mekaaninen rikkakasvien torjunta oli käytössä 54 % tiloista. Kesanto, alus/kerääjäkasvit ja lajikeseokset olivat myös keinoja kasvintuhoojaongelmien hallintaan.

Yleisesti haasteina kasvintuhoojien hallinnassa tunnistettiin mm. mekaanisen rikkakasvitorjunnan työvaltaisuus ja kustannus, kesannon heikentävä vaikutus maan rakenteeseen, kemiallisen torjunnan heikko teho äärisääoloissa (liian märät, kuivat tai kuumat olosuhteet) ja kasvitautien kemiallisen torjunnan kalleus. Osa viljelijöistä koki toimet sujuviksi nykyisellään; osa koki niiden vaativan opettelua ja taloudellisuuden arvioimista.

Tuotannon ulkopuoliset alueet ja luontaisen lajiston tukeminen

Tuotannon ulkopuolisia alueita kuten perinnebiotooppeja, pysyviä laitumia ja metsäsaarekkeitä oli neljällä tilalla. Kahdeksan tilaa (62 %) piti tärkeänä jonkin luontaisen kasvi- tai eläinlajin tai luonnon lajiston monimuotoisuuden suojelua. Luontaisesta lajistosta tärkeinä nähtiin etenkin linnut: vaikka niistä ei olisi suoraa hyötyä tuotannolle, on niitä mukavaa seurata. Pölyttäjät ja maan mikrobiston tukeminen koettiin tärkeänä tuotannon kannalta. Myös yleinen lajirikkaus nähtiin arvokkaana.

Viljelijäkommentteja:

- “Monet näistä ympäristöystävällisistä viljelymenetelmistä ovat ehdottoman hyödyllisiä luonnolle, mutta myös viljelijälle”.
- “Jotkut toimenpiteistä ovat tehokkaita, toiset eivät. Joissain tapauksissa toimenpiteen lopullinen hyöty ei ollutkaan sellainen kuin odotettiin”
- “Toimenpiteet vaativat pohtimista, mutta lopulta työn määrä ei ole suurempi kuin normaalisti”

 EcoStack

www.ecostack-h2020.eu

info@ecostack-h2020.eu

@EcoStackH2020

@EcoStackH2020

 This project receives funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 773554.
Duration of project: September 2018 - September 2023